

oproepen

Kalkgebrek bij zangvogels: oproep om waarnemingen in te sturen

In het voorjaar 1990 vindt een landelijk onderzoek plaats naar de eischaalkwaliteit en het broedsucces bij Koolmees, Pimpelmees en Bonte Vliegenvanger. De aanleiding voor dit onderzoek is de achteruitgang van de eischaalkwaliteit en de daling van het broedsucces bij kleine holenbroeders op de arme zandgronden. De oorzaak hiervan is waarschijnlijk kalkgebrek als gevolg van zure regen (Vogels nummer 55). Het onderzoek wordt uitgevoerd door vogelwerkgroepen, ringers en anderen die zich met nestkast-onderzoek bezighouden, in samenwerking met het Instituut voor Oecologisch Onderzoek dat de coördinatie voor haar rekening neemt. Het onderzoek richt zich op de zaken die kenmerkend blijken te zijn voor deze problematiek: broeden op lege nesten windeieren en eieren met een dunne en poreuze schaal, kleine legfels en het in de steek laten van legfels. Het onderzoek vindt plaats op verzoek van de directie Natuur en Milieu en Faunabeheer van het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij en maakt deel uit van een uitgebreider onderzoek naar de rol van kalkgebrek bij de daling van het broedsucces en de slechte eischaalkwaliteit bij zangvogels op de arme zandgronden, en hierbij de rol van zure regen. En er is weinig bekend van de kalkopname en de kalkbehoefte bij vogels. Er zijn veel anekdotische gegevens over vogels die kalk verzamelen vóór of tijdens de legperiode, in de vorm van slakkenhuizen, eischaalen, botjes, cement en dergelijke. Maar onduidelijk is of ze die kalk echt nodig hebben, hoeveel het voorkomt en wanneer ze met het verzamelen van kalk beginnen. Daarom wil ik mensen vragen die waargenomen hebben dat vogels kalk verzamelen, contact met mij op te nemen. Ook ben ik geïnteresseerd in waarnemingen van windeieren of anderszins afwijkende eieren bij zangvogels.

■ Jaap Graveland, Instituut voor Oecologisch Onderzoek, postbus 6666, GA Heteren, 08306 - 91 247.

Winterstormen van januari/februari

De negen winterstormen vanaf eind januari 1990 hebben heel wat tweeweg gebracht. Duizenden bomen zijn omgewaaid of afgeknapt. Ongetwijfeld hebben veel bewoners van hollen hun slaap- of broedplaats moeten prijsgeven en bij het omwaaien zijn er wellicht ook veel gedood. Het is van belang na te gaan hoe de stand van de holtebewoners na de stormen is in vergelijking tot voor die tijd.

De stormen moeten zeker invloed hebben gehad op onze vogels. Er konden zelfs enkele Huisvossen tijdens de zware storm met de hand gepakt worden en binnengehouden worden totdat de storm was afgelopen. Op andere plaatsen gingen kippen en een pauw de lucht in. De redactie ontvangt graag berichten met betrekking tot bovengenoemde winterstormen.

Illustraties over vogeltrek gezocht

Wij zijn op zoek naar dia's en zwartwit foto's die in de ruimste zin van het woord betrekking hebben op de vogeltrek in Europa, Afrika en het Nabije Oosten.

Zowel opnamen van trekkende vogels, als waarnemers die naar vogeltrek kijken als rustgebieden (landschappen) voor trekvogels. In de eerste plaats wordt dan gedacht aan Falsterbo, Öland, Helgoland, Nederland (ook zeetrek!), Cap Griz-Nez, Pyreneeën, Gibraltar, Franse, Spaanse, Italiaanse rustgebieden, trek over de Zwitserse cols (bijvoorbeeld Col de Bretolet), stootvogeltrek over Sicilië, trek over Malta en Cyprus, Turkije, Israël, Egypte, Tunesië, Marokko, Senegal, Mauritanië en dergelijke. Ook uit de Balkan is materiaal welkom. Lijstjes met onderwerpen van de opnamen gaarne zenden aan Jaap Taapken, Bolderdijklaan 25, 3743 HR Baarn.

Oude zandwinningsput bij Oudenburg, de Roksempuit

In Oudenburg, tien kilometer van Oostende in West-Vlaanderen (België), hebben natuurbeschermers van 1974 tot 1986 in crescendo campagne gevoerd versus de watersport- en toerismelobby om aan een oude zandwinningsput van 52 ha grootte de bestemming Natuureducatief Centrum te geven.

Deze put is omwille van zijn ligging op een belangrijke vogeltrekroute, de nabijheid van de waterrijke polders en de rust, geëvolueerd tot één van de belangrijkste pleisterplaatsen voor overwinterende watervogels in West-Vlaanderen. Grote aantallen Wilde Eenden, Smiten, Slob-eenden, Wintertalingen, Kuifeenden, Tafeleenden en dergelijke komen er overwinteren. Bijna alle Europese watervogels werden er waargenomen. Meer dan 150 vogelsoorten werden er opgemerkt.

De overheid besliste, uiteindelijk na veel touwtrekkerij, in juni 1986 om aan dit natuurgebied de bestemming Natuureducatief Centrum te geven met beperkte mogelijkheid tot hengelen. Tussen 1986 en 1989 werd door een adviescommissie een structuurplan opgesteld dat reeds gedeeltelijk werd uitgevoerd.

Om de overheid en de verantwoordelijke adviescommissie, waar ik lid van ben, maximaal te informeren en persoonlijk te argumenteren, ben ik op zoek naar zoveel mogelijk informatie van bestaande natuureducatieve centra in binnen- en buitenland.

Het zou voor ons een enorme steun betekenen indien u een inspanning zou leveren om aan ons zo veel mogelijk informatie op te zenden of tips te geven over:

- uitbouw ontvangstcentrum, cafetaria, tentoonstellingsruimte, secretariaat, klaslokalen, veldstudiecentra...
- natuureducatieve folders, werkboekjes...
- plannen, dia's, foto's, tekeningen van observatiehutten, observatietorens, visuele schermen en

dergelijke

- luchtfoto's, overzichtsplannen, videofilms over de werking van het centrum en dergelijke.

Indien u daarvoor haalbare kosten dient te maken, willen wij deze eerst na wederzijds overleg per overschrijving vergoeden.

Verder vragen wij ook of het mogelijk is om voor een delegatie van de overheid, de adviescommissie of afgevaardigden van natuurverenigingen..., een twee- of meerdaagse studiereis te organiseren naar één of meer natuureducatieve centra in uw streek. Kunt u daarvoor voor begeleiding, eventuele overnachting, eventuele maaltijden... zorgen? Bestaat er een kant-en-klare studiereisformule onder leiding van mensen met inzicht in deze materie in uw streek? Gelieve daarbij de vermoedelijke kostprijs te vermelden. Hopend op een positief antwoord en u dankend bij voorbaat verblijf ik, in naam van de meer dan 5000 natuurvrienden die wij mobiliseerden tijdens de campagne.

■ Pierre Tavernier, Hoogstraat 51, 8240 Gistel (West-Vlaanderen, België), 059-279 155.

Voorzitter van de vereniging 'Het Natuureducatief Centrum de Roksemput-Hoge Dijken', lid van de beheers- en adviescommissie, afgevaardigde van de West-Vlaamse Natuur- en Milieuverenigingen en gediplomeerd Natuurgids (CVN).

Voorstel voor onderzoek met nestkasten

Broedsucces van zangvogels in bosjes en houtwallen

Onderzoek door het Rijksinstituut voor Natuurbeheer, Afdeling Landschapsecologie, heeft aanwijzingen opgeleverd voor de veronderstelling, dat in kleinschalig landschap met bosjes en houtwallen veel bosvogels het liefst in de bosjes broeden. Ze gaan pas de houtwallen bevolken wanneer er een overschot aan broedvogels is, waarvoor in de bosjes geen plaats is.

Wanneer zou deze voorkeur tot stand komen? Een van de mogelijke verklaringen is dat het broedsucces van nesten in houtwallen systematisch lager is dan in bosjes, bijvoorbeeld omdat houtwallen ongunstiger foerageeromstandigheden bieden.

Wij kunnen dit onderzoeken door vergelijkingen te maken van het broedsucces in nestkasten in houtwallen en bosjes. Hiertoe kunnen enige tientallen nestkasten (eventueel door het Rijksinstituut voor Natuurbeheer te leveren) in deze landschapselementen worden opgehangen. De Pimpelmees is een interessante soort, wellicht interessanter dan de Koolmees. Datum van eerste ei, aantal eieren en aantal uitvliegende jongen zijn de meest waardevolle gegevens, indien mogelijk ook leeftijd van de oudervogels. Oorzaak van verstoring is eveneens van belang. Het Rijksinstituut voor Natuurbeheer wil assistentie en advies verlenen bij plaatsing van de kasten en bij de verwerking, interpretatie en rapportage van de verzamelde gegevens. Overleg vooraf wordt sterk op prijs gesteld.

■ Contactpersonen: P. Opdam & A. Schotman, Rijksinstituut voor Natuurbeheer, Afdeling Landschapsecologie, postbus 46, 3956 ZR Leersum, 03434-52 941.

Doe mee, individueel of met uw eigen groep

Zesde Protestwandeling tegen vogelvangst op 16 september 1990

Op zondag 16 september 1990 zal om 14.00 uur aan de grensovergang in D-5374 Losheim/Eifel (aan de Bundesstraße B 265) de 6de Protestwandeling van verschillende dier- en natuurbeschermingsverenigingen aanvangen onder het motto 'Beëindig de vogelvangst in België en op vele andere plaatsen'.

Ook dit jaar wordt weer een grensoverschrijding naar België gepland. Het is immers zo: Trekvogels kennen geen grenzen (en dus denkt iedereen eraan zijn paspoort mee te brengen!)

Wij maken een wandeling van circa vier kilometer die gepaard gaat met veel lawaai. Dat wil zeggen met rammelaars, ratels, fluitjes en eveneens spandoeken, die men gelieve mee te brengen. Deze wandeling zal ons de unieke schoonheid van het Eifellandschap tonen, waar nog steeds, niettegenstaande de Europese rechtsspraak, zelfs in het 'Natuurpark' trekvogels gevangen worden. Anderzijds zal het lawaai de vogels symbolisch waarschuwen voor het gevaar dat hen aan de andere kant van de slagboom dreigt en dit in een weldra grenzenloos Europa. Bovendien is het een protest tegen het anachronisme van de vogelvangts in een reeds zo gehavende natuur.

Het 'Komitee tegen den Vogelmord e.V.' als organisator wordt onder meer ondersteund door:

- Deutscher Tierschutzbund e.V., Baumschulallee 15, 5300 Bonn 1
- Zoologisch Gesellschaft Frankfurt, Alfred-Brehm-Platz 16, 6000 Frankfurt am Main
- Deutsche Ameisenschutzwerke, Biberweg 17, 4800 Bielefeld 11
- BUND Bund für Umwelt- und Naturschutz Deutschland e.V., 5300 Bonn
- DBV Deutscher Bund für Vogelschutz e.V., Am Hofgarten 4, 5300 Bonn
- GNOR Gesellschaft für Naturschutz und Ornithologie Rheinland-Pfalz
- POLLICHA Verein für Naturforschung und Landschaftspflege, 6747 Annweiler
- Bürgerinitiative gegen Tierversuche Pulheim und Umgebung e.V.
- DIE RAUPE Vereinigung für ökologische Bewusstseinsbildung G.o.E., Eupen
- Ligue Belge pour la Protection pour les Oiseaux, ASBL, LBPO-CCPO
- Letzeburger Natur- a Vulleschützliga, LNLV
- Association Luxembourgeoise pour le Protection des Animaux
- ASPAS Association pour la Protection des Animaux sauvages et du Patrimoine
- Nature, BP 34, F-26270 Loriol
- Stichting Het Vogeljaar
- AVES-Ostkantone G.o.E., Postfach 1, B-4760 Büllingen.

Deze verenigingen zullen internationaal oproepen om deel te nemen aan de op touw gezette protestwandeling, want het is slechts met vereende krachten dat wij het verbod van de vogelvangst uiteindelijk kunnen bereiken.

■ Voor eventuele bijkomende inlichtingen kunt u terecht bij: Günther Heerwagen, Hauptstraße 32, D-5534 Birgel, BDR, tel.: 05967-3665 en fax: 06597-4896.